

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčerjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Rake) na Dolenjskem se nam piše 28. febr.: Ravno, ko je mesec sušec svoj rojstveni dan z burjo praznoval, je naš raški župnik svoj žolč nad volilce na leci v svoji pridigi proti „brezverskim“ novim postavam izlival, omenjajoč, da volilci tega okraja nameravajo na svojega poslanca g. Pfeiferja prošnjo s podpisami odposlati, naj se za „brezverske“ postave poteguje. To je župnik kvasil. A pismo se drugače glasi, katerega bode gospod državni poslanec Pfeifer gotovo „Slov. Narodu“ poslal, kajti sedaj je romalo ono pismo od nas vseh volilcev podpisano v Metliko in Črnomelj, da ga tudi tam podpišejo. — Napadal je župnik vse nove postave silno ljuto, ter papeža miloval, da je nag (!Ur.) in nema nič!! — Držite se vi g. fajmošter svojega posla, in spolnite svoje dolžnosti, vsaj zdaj, ko ste dobili novo kuharico, uže lahko pustite gostilnice, kjer ljudi hujskate zoper našega vrlega slovenskega poslanca. Bolje bi bilo, da bi Vi, fajmošter, na križec pogledali, ki se nahaja v cerkveni pratiki o sopraznikih, ter za farane svojo sv. mašo brali, ne za plačo, in da bi vam vrabci na pobitih oknih ne guezdili, kakor je to sedaj bilo, da vsacega pri božji službi motijo sè svojim živ-živ. — Več enakosti vam hočemo v prihodnje povedati, ker nas vedno dražite. Svetujemo vam še enkrat ostanite pri svojem kopitu, à la Žgur in Tavčar.

— (Z Dalenskiga) ad Šalamuóna pad Višja garuó, štirinajst dnij pa svejčenci. [Izv. dopis]. Kagaá stea reakli? De smem samu

tu pisat, kar je rejs? Tu-je de, kaj-pèk! Nič sea ne bujte. Kar bam vam jast začarkav, tu tako drži v brajéji, kakr dea b' s tártá zvjézav in s klinecam zbu, ker jast prejd vsea pagruntam, kakr Starčkav kus. Zatu imam denes ana pavejdat od kaplana v Štični t'la dóle pr nas. Ta mažiček krade „Slavenski Kejdnik“ na puóšti. Naračen je póšten mož Juože Lesjak na uni časapis. Pa je ta keplanska dítša šú, list ukrál písmansoci in zapisal na otres: „se ne sprejema več zavoljo nekrščanskih načel“, in list nazaj vam v Leblano paslav. Naračnik ad tega nej neč vejdu, potlej se vej de je hud biv. — Ka prav'te, kaj b' blu s tacim tatovam začet? Ko bi mean' taka naredu, jast bi ga žjè prjev za kamat in mu pasvejtu, de b' se n'kul' več na vtikal v reči, k' mu mar nejsa in k' jih nej plačav. De b' túdi jega buh patipal s ta debelim parstam. Buhasabár'!

— († Jan Kam,) znani narodni gostilničar v ljubljanski čitalnici, bivši jurist na dunajski univerzi je v soboto večer po dolgi teški bolezni umrl.

— († Jurij Varel,) poslednjič župnik v Velesovem, prej v Krašnji, kateri je ob svojem času v slovenske in v nemško-federalistične časnike mnogo člankov za slovensko narodno idejo pisal, umrl je 5. t. m.

— (Potrjene deželne postave.) Cesar je potrdil deželno postavo o ponavljalnih šolah na Krajskem, — isto tako postavo o dovožnih cestah.

— (Z Dunaja) se nam piše 5. marca: Denes je bila deputacija vseh goriških in

tržaških državnih poslancev pri cesarji na avdijenco in prosila, da se zida železnica, katera bi Trst po drugem potu, kakor samo po južni železnici, zvezala z notrajnimi avstrijskimi deželami. Cesar je prijazno sprejel deputacijo ter izrekel, da se uže več let zanima za to stvar in da hoče v ministerskem svetu o tem govoriti. Po teh besedah cesarjevih je upati, da se še v tej sesiji stori zaželeni predlog, bodi si za loško ali pa predélsko železnico.

— (Posl. Dežmanu), ki je v železničnem odseku drž. zbora, je več ljubljanskih meščanov s porazumljenjem trgovinske zbornice, izročilo pismo, v katerem se mu naroča, naj dela in govori za dolenjsko železnico.

— (Nabiranje vojaših rekrutov.) Kakor cesarska kr. deželna vlada za Kranjsko naznanja bode nabiranje vojakov za leto 1874 po dolenjem Kranjskem tako-le vršilo se: Komisija bode aprila meseca dne 10. in 11. v Ljubljani vojaške novince pobirala; 21., 22., 23. v Litiji; 28., 29. in 30. v Krškem. Meseca maja: 1. maja pobirane novincev v Krškem; 6., 7., 8. in 9. v Novemestu; 13., 14. in 15. v Črnomlju; 20., 21., 22. in 23. v Kočevji. Na Gorenjskem in Notranjskem. V aprilu: 9., 10., 11., 12., 13. in 14. nabiranje za ljubljansko okolico; 15., 16., 17. in 18. za Kamnik; 17., 18., 19. in 20. za Radovljico; 24., 25., 26., 27. in 28. za Kranj. V maju: 16., 17., 18. in 19. nabiranje v Logatci; 23., 24., 25., 26., 27. in 28. v Postojni. Kdor hoče svojega sina oprostiti, se mora tri dni pred nabiranjem pri oproščevalni komisiji oglasiti.

— (Cesar s cesarico) pride v Trst, kakor se govori, in sicer v kratkem. Cesar misli potem iti v Rim obiskat italijanskega kralja, cesarica pa ostane tukaj, ter bode stanovala v gradu Miramare. Takrat se bode tudi slovesno vršila razdelitev medalij pri tukajšnjih polkih.

— (Janez Jaran-Kranjski.) Uže nekaj časa sèm se vsako leto enkrat pritepe v Ljubljano razečan zamorec, ki po ljubljanskih krémah druge, tretje in bog vedi katere vrste goreče predivo žre, kozarce

grize in iz svojega afrikanskega jezika 30 črevljev dolgo vrv prede. Ta čudni copernik je nekaj črez 30 let star, govori precej dobro slovensko, tolče pa nemško, laško in francosko. Kadar pa se vina, piva in žganja navdušen pozno po noči proti domu vrača, takrat ureže tudi kako črno-afrikansko marseillaiso, doktor mu kak angelj varuh v podobu ljubljanskega policaja jezika ne zaveže. In gdo je ta dobro znani, vsem ljubljanskim pobalinom jako priljubljeni mož? — Ta zamorec je gospod Janez Jaran-Kranjski, katerega je naš pobožni g. Luka Jaran, urednik „Zgodnje Danice“ v Afriki kupil v ta namen, da bi se v Ljubljani izšolal, po tem pa kot katoliški misijonar v Afriko vrnil — črne duše past. Več, nego 2.000 gold. je g. L. Jaran po celi kranjski deželi nabral za tega lumpacija, katerega je nam Slovencem na čast celó Janeza Kranjskega imenoval; spominjam se, da so celó po ljubljanskih šolah ob konkordatovih časih zanj pobirali in vsak, tudi najrevnejši dijak je moral svoj obolos za tega rešenega sužnja oddati, namesto, da bi si bil svinčnik kupil. A Janez Kranjski, ki je v Ljubljani latinske šole študiral, se na Dunaji celó podobarstva učil, zdaj niti od g. Luka Jarana, niti od Afrike nič vedeti neče, potepa se od mesta do mesta, goreče predivo žre, kozarce grize in iz svojega afrikanskega jezika vrv prede, kolne in se priduha ter g. Jaranu zabavlja, da ga je iz Afrike, njegove domovine, na Kranjsko pripeljal. Kaj bi bilo bolje, ko bi bili denar za domače nadejpolne mladeniče obrnili!

— (Iz Koprive) na Krasu se nam piše 2. marca: V noči od 11. do 12. p. m. sta dva neznana človeka ubogemu kmetu iz sv. Križa pri Sežani lepo kravo ukrala — tele sta pa pustila. Tatova sta, kakor se sliši, kravo po noči v Gorico gonila in tamkaj prodala. — Pri nas od včeraj vse zmrzuje; po kalovah se je led tri prste debel naredil, po cestah se komaj hodi, na Občinah vozove burja preobrača, v Gorici pa, pravijo popotni, da je denes najlepši spomladanski dan.

— (Čudna lastnost mrtvaških kostij.) V Moravčah v litijskem okraji sta dva, mož in žena, pekla jako dober in lep kruh, katerega sta veliko spečala. Ker so jima bili nekateri ljudje nevoščljivi, so razglasili in razširili po vasi čudno in strašno skrivnost, da ta pek sè svojo ženo hodi o polnoči na mirodvor mrtvaške kosti kopat, katere po tem doma melje ter peče med kruh, kateri je baje samo za tega delj tako dober in lep. Ko se je bila ta skrivnost po Moravčah izvedela, noben človek nij hotel več kupiti kruha pri peku, ki je zaradi obrekovanja in žaljene časti zoper obrekovalce pri c. kr. okrajni sodnji tožbo vložil.

— (Iz Skopnja) na Krasu se nam piše: 23. pr. m. zvečer se zbere več mladencev v neki žganjariji v Skopnem na Krasu kjer so se nekoliko žganja napili in med tem pomenkovali in zasmehovali enega svojih tovarišev, da jim mora žganje plačati ali pa bode tepen, — ta ves razkačen udari z eno roko po luči, katero ugasne, v drugi je imel pa že napravljen nož, in začne mahati okolo sebe z besedami, da kdor se ga loti tepsti bo razrezan. Loti se ga prvi in uže je dobil 3 teške rane. Loti se ga drugi, dobi 2, tako pride 3 in 4 in vsak je kaj odnesel. — Prvi in drugi sta hudo ranjena in sta v Tržaško bolnišnico odpeljana, drugi pa so le lahko ranjeni in vsi tajijo da so kaj dobili.

— (Poskušán samomor.) Včeraj dopoldne je prišel v Ljubljano nek priletén Italijan, ki si je v topli kopeli „pri slonu“ prerezal žile na vratu, na rokah, nogah in na trebuhu. A predno mu je kri utekla dobili so ga strežaji, izročén je bil bolnišnici, doktorji so mu prerezke zašili in dozda j še živi.

— (Strašen umor.) Piše se nam: Kako uro od Središča v Medjimurji pod župnijo Mihalovce so pretekli mesec v noči nekega krčmarja Štefana Goloba umorili, ga v kožuh oblekli ter ga k peči prislonili. Njegov hram je stal na samoti in razen krčmarja nikdo v njem bival nij. Umorjeni je bil zelo močan mož in silno se je braniti moral, ker je dlan vso razrezano imel in blizu 30 ran

na životu. Roparji so uzeli denar in dva samokresa. Dva moža so v Čakavci zaprli, katera sta samokresa nazaj prinesla, rekši da sta ja našla, a priznati nečeta, da bi se bila umora udeležila.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V *državnem zboru* je minister notranjega predložil postavo, po kateri se od države daruje 20000 gld. onim občinam na Dolenjskem, ki so po toči hudo poškodovane. Znano je, da sta bila šla za to podporo k ministru prosit naša poslanca **Pfeifer** in **Razlag**, katerima se imajo torej Dolenjci za lepo podporo zahvaliti. — Dr. **Vošnjak** je ministra interpeliral za voljo prepovedi matrikelske zapisnike voditi v slovenskem jeziku.

V državnem zboru 9. t. m. je bila zakonska osnova konfesionalnih postav, o urejenji vnanjih razmer kat. cerkve **sprejeta** z 224 proti 71 glasovi. — Ko so Giovanelli kot generalni govornik klerikalne desnice in dr. Kopp v imenu levice ter poročevalec govorili, prime minister Stremayer besedo in pravi: „S temi postavami nikakor nečemo katoliški cerkvi krivice delati, ali nobena zavestna vlada ne sme pustiti, da se vera zlo upotrebljuje za državi nevarne agitacije. Vlada ne sme pustiti, da bi iz božjih služabnikov postali mandatarji državopravne opozicije. S cerkvijo vojskovati se ni naš namen, a v državne pravice ne sme posegati.“ Potem govori še minister načelnik, jako breztaktno, ker polemizujoč s Hohentwartom žali nenavzočnega Schaffleja rekoč: „meni nij treba svetovalcev iz tujine importirati, ki bi nas novopapamentirano (!) Avstrijanstvo učili.“ To nij govor mirnega državnika. — Z odobravanjem je bilo na konci sprejeto zagotovilo Auerspergove, da ima vlada dovolj energije, da bode to postavo uresničila.

Strogo *vladni listi* bero zaporedom levite onim ustavovernim novinam, ki niso z ministrom Depretisom zadovoljni, ter jim za zlo jemljó, da so premalo ministerijelni. Nova „Presse“ je zavoljo tega se ve da jako užaljena in zmerja na vsa usta.

Iz *Pešte* nij še gotovih poročil o kacem koncu ministerske krize. Szlavy je nagovarjal Tiszo in Ghyeczya naj vstopita v ministerstvo. „P. L.“ piše, da je skupni budget uže gotov ter da delegacije začno 20. aprila zborovati.

Ogerskih Srbov cerkveni zbor se bode po poročilu Naplozem kmalu sklical, da voli metropolita. Torej je videti, da se morda ogerska vlada nasproti Srbom vendar nekoliko poda.

Vnanje države.

Proklamacija, katera je **španjskemu** narodu objavila, da je Serrano za prezidenta izvrševalne oblasti izvoljen, govori od „ustave“, od „legitimnih terjatev ljudstva“ in več takih besedi, ki so le hlimba. Sedanja vlada ima svoj obstanek zahvaliti edino le silnosti nekega vojaka, ne pa da bi bila izšla iz volje ljudstva.

Izpred sodnije.

Dva ženska ljubljanska Plahta.

(Dalje.)

Priča gospa Palmira pl. Antolič, 36 let stara rojena v Dalmaciji, govori samo italijansko, ima terjati vsega vkup 855 gld. od Aristotelesovke. Zapeljala jo je Komeli, da je dajala denar po manjših svotah, od početka je tudi dobivala po pet od sto na mesec interesov. Tudi ona je mislila, da Aristotelesovka potrebuje ta denar v kupčiji svojega moža.

Josipina pl. Kleinmayer, 50 let stara, od moža ločena, ima terjati 400 gld. Tudi njo je Komeli do tega pripravila. Ona je mislila, da je Aristotelesovka bogata. Ko je zvedela, kako stoji stvar, šla je k Aristotelesu in on se je zavezal, da jo bo v obrokih plačal.

Sodišče sklene, da se priča ne zapriseže prej, nego se Komeli zasliši.

Priča Marija Kosmač, skriptorjeva vdova, ima vsega vkup 1700 gld. terjati. Ona je bila zapeljana po Risnerici in Izatičevki. Aristotelesovka pak je podpisala menjice. Obširno vse pripoveduje o „krvavo“ zasluženem svojem denarju pak se obrne k toženi Aristotelesovki in jezno zavpje „Ali nij res?“ Aristotelesovka se smeje. — Kosmačevka jezno: Da le smijajte se, ko ste poštene ljudi odrli.

Zdaj pride Jera Muljavec za pričo. Ta je 72 let stara, gluha žena. Govori samo slovensko. Doma je, kakor pravi od „Višja garje“ njen mož je bil mizar, a uže

šest let nič ne zasluži. Ona je mešetarica z denarjem, za to dobi kak goldinar in pa „cukra ali kofeta“. Predsednik, ki mora jako vpiti, da priča njegova vprašanja razume, vpraša jo, ali je kaj dosti denarja premešetarila. Ona pravi: „O gaspud, dosti dosti! K mean' prhajaja vsi, ovbe pa kaku še vealiki gaspudje prideja prosit, de b' jim dabila dnarja na pusada. Pa grjem, pa dabim. Jest nemam nič, pa sém paštena žjenska, in vsak m' rad pasuodi. O kulkat m' je žjè moja bišna gaspadija pasadila. Taku je tūdi ta Rižnarca pršla, je reakla pejd' pejd', pa sem šla, pa sem dabila.“ Na dalje pripoveduje, da ko je videla, da 200 gl. ne bo nazaj dobila, je šla k gospodu Aristotelesu in h gospej, ali — „taku je biv na štjengah na meane zagrmū, de sēm zbejžala“. Predsednik: Ste se bali? — Priča: „I kaj pèk gaspud, bala sem se bala, pa jakála sēm dol pa štjengah in dama sēm zmeram jakala. I kaj bua če na buam dabila dnarja nazaj, k' še muj nej“. — Predsednik jej pravi, da je opravila in da more iti. Ona vpraša: „Al' na buam dabila dnarja nazaj?“ Predsednik: „Počasi ga boste dobili, počasi.“ Priča: „Kaáj!“ Predsednik: „Počasi ga boste dobili.“ — Votant Perko: „Pa prav počasi.“ Jera Muljavec gre potem naravnost k „Rižnarci“, ki na obtožni klopi sedi in se začne pomenkovati ž njo. Ker ne sliši, da je opravila in da se bo morala uže drugikrat zmeniti, odpelje jo z lepo sodnijski sluga.

Priča gospa Komeli, 42 let stara, njen mož je agent v Trstu, prej je bil kompanjon Aristotelesov. Komeli je bila ena glavnih mešetaric, nagovarjala je mnogo drugih, da so Aristotelesovski dale. Od tega je imela mešetarino. Ona sama je dala 700 gld., ki jih je od sestre dobila na 5% mesečno. Tudi druge dolgove je morala prevzeti in je bila eksekvirana. Pravi, da je mislila tudi ona, da Aristotelesovka dela za svojega moža kupčijo z denarjem. — Aristotelesovka ugovarja, da je Komeli lahko vedela, da denar na tako visoke interese nij za nobeno kupčijo mogoč; zatožena trdi, da

jo je Komeli zápeljevala njenega moža podpisati in sploh je vidno, da jo Ar. hoče k sebi na tožno klop. Komeljka toženi vpije: Jaz resnico govorim, ne storite mojih otrok nesrečnih. Potem dalje pripoveduje svoja mešetarstva in kupčije, med drugim tudi to, da je bil den kundov tudi dr. Sieber. Državni pravnik vpraša pričo Komeli ali nij, kot žena kompanjonova vedela, da Aristotelesovi nič nemajo. Priča pravi, da je vedela da sestra Aristoteleva mu da včasih večje svote, enkrat mu je dala 10.000 gld. Votant Ravnikar vpraša, ali nij Komeli priči Obrezi rekla da Aristotelesovka nema nič družih dolgov nego kar je pri njem. Komeli trdi, da nij rekla, Obreza pak je na svoje besede prisegla. — Aristotelesovka vsemu ugovarja, pripoveduje dolgo historijo o Komeljkinem možu, Komeljka pa huda in hoče vedno vmes govoriti, in protestirati; sodišče babo komaj kroti s tolažbo naj pusti Ar. govoriti, potem uže vrsta pride tudi za njen jezik.

Prebere se protokol bivšega trgovca Ant. Čantonija, ki je po Komeljki posodil na menjice Aristotelesovski 300 gld. Komeli (Comelli) mu je bila porok za denar, torej ga bode od nje zahteval.

Antonija Mojè je tudi po Komeljki posodila Aristotelesovski 300 gld. na menjice in zahteva odškodovanje.

Lucija Weber, žena urad. sluge je posodila Aristotelesovski 100 gld. na menjice.

Sodišče po kratkem prenehu sklene, da se priča gospa Josefina pl. Kleinmeyerica ne dene na prisego.

Pride priča Josip Aristoteles, mož zatožene gospe Terezije Aristotelesevke. Velik pozor mej občinstvom. Svoje zatožene žene niti ne pogleda; ona ima vedno oči vanj obrnene.

Predsednik: Ker ste mož zatožene, se lahko odtegnete pričanju.

Priča to stori ter odide.

Na predlog drž. pravdnika se prebere protokol gospoda Jos. Aristotelesa, akoravno se zagovornik dr. Kozjak temu upira. Zapisnik pravi, da mož zatožene o njenih denarnih spekulacijah notri do kratkega časa

pred „krahom“ prav nič nij vedel ter da je zatoženka na posodo vzete denarje sama zase obdržala.

Na to se prebere ljubljanske policije dopis, ki pravi, da je prejšnje življenje zatoženke romantično, a jako skrivnostno. Bila je v Odesi, od koder je z enim sinkom prišla v Ljubljano, gder se je pred 13. leti z g. Aristotelesom omožila. Aristoteles je opustil pred 3 leti samostalno kupčijo ter se je preselil v Trst. Gospa pa je ostala v Ljubljani, gder je jako elegantno živela in hudo v loterijo stavila. Do sedaj se sodnijo še nij imela nič opraviti, tudi Riesnerica nič.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Našim gornikom.

(Piše Blaže Pernišek.)

Svečan poteza dan, kmalo nas začno zapuščati ostri mrazovi in čez nekoliko tednov se razlega po vinskih goricah ukanje veselega slovenskega mladeniča. Jako veselo je opazovati marljivega Slovenca, ko navdušen obdeluje vinsko trto, da bi mu v jeseni njena kaplica preganjal „skrbij oblake.“

Ako si pa se znanstvenega stališča ogledujemo našega gornika in primerjamo njega, z napredujočim francoskim ali porenskimi kmetom, zapusti nas vsa poezija.

Vsakemu gorniku najbolje diši tisto vino, katero je on sam pridelal, kajti on ne uživa le kakšnosti, nego tudi svoj trud in skrbi, katere so mu uročevali mrazovi in nevarni črni oblaki v poletni vročini. Vinski trgovec pa sodi ter ceni vino le po kakšnosti. Kupovalec ima v žepu lepe stotake pripravljene za vino, in ker kmetovalec želi prav dobro prodati svojo kapljico, mora se torej ravnati po njem. Kakošno vino pa se dopade trgovcu? Tako katero je dobro. Kakšnost se pa ravna po trtnem plemenu. Treba nam torej vedeti: katera trdna plemena dajo izvrstno, prav dobro, dobro ali pa slabo vino. Splošno pa se gorniku nikakor nij brigati samo za kakovost, nego tudi na kolikost mu je obracati pozornost. Da se harmonično vjema s kakšnostjo kolikost, vedeti treba vinorejcu, katera zemlja in katero podnebje ugaja izvoljenemu trtnemu plemenu, kajti nekatere pleme rodi na tem prostoru obilno, na drugem pa malo. Katero trtno pleme je najbolje za ta ali oni prostor, — to določevanje je gorniku najtežja naloga.

Premnogo naših gôrnikov — posebno po Dolenjskem — se jako malo briga glede racionalnega izbiranja trtnih plemen za svoje gorice. Ko Dolenjec zasaja trsje, pripravljenih ima kakih 20 trtnih sort in si misli, e kaj! bog bo uže dal, da bode eno iz mej teh plemen pravo! Bogme, daleč ima še narod do omike! Mogoče da jo zasajevalec pogodi z dvema ali trijema sortama, a druga plemena mu bodo le na poti. Dobro mi je znano, da ljudje nečejo opuščati slabih trtnih plemen ter je nadomestovati z boljšimi. Leto za letom gleda kmetovalec ničvredno trto, jo obrezuje, okopava itd., ako tudi mu nikdar ničesa ne da v brento! In ko sin dobi posestvo, tudi on tako prizanaša taisti trti z udanostjo v božjo voljo.

Francozi — ki so prvi evropski gôrniki — pa tudi Nemci so uže davno spoznali, da vsako trtno pleme zahteva svojo zemljo, lego in podnebje ter so se prepričali, da brez teh pogojev nij upati uspeha. Renci posebno pazijo, da se po taisti gorici v vznožji, pod vrhom, v ravnini, v strmini, v peščenj, ilovej itd. zemlji zasaja na vsak imenovani prostor različno trtno pleme.

Ker se vinorejstvo še nij tako daleč izobrazilo, da bi nam kmetijstvena literatura o vseh trtnih plemenih mogla narekovati razne zahteve samoternih trtnih plemen ne moremo še torej absolutno reči: na tem-le prostoru more samo tole trtno pleme izvrstno roditi, boljšega nij za razmere tega kraja. Ostaja nam torej — poskušanje. Ako si je kmetovalec toliko odgrnil pajčolan raz svoje oči, da to priznava, naredil je s tem velik korak v napredku.

Po vsem svetu sloveči vinorejec Babo, direktor klosterneburškega vinorejskega učilišča nam javi o raznih trtnih plemenih jako interesantne date. Ta velikan vinstvene strôke uže več let vestno in znanstveno zaznemanjuje v svojih imenikih in zapisnikih zahtevanje in produkt večbrojnih trtnih plemen, katera ima zasajena od vseh strani na klosterneburškem vzornem poskuševališči. Ta strokovnik in učitelj vseh vinskih producentov, ki ima vso dosedanjo vinorejsko vednost v mazinci, pravi, da je med mnogobrojnimi do sedaj znanimi trtnimi plemeni le malo tacih, katera so istinito vredna pozornosti za razširjanje. Po zanesljivem Babo vem opazovanji in značenji so nam torej znane zahteve, lastnosti in vrednost, teh izvrstnih plemen, kar sem se namenil po mogočnosti pozneje opisavati. Da naravnost rečem, moja misel je ta, da bi to spisovanje

pripomoglo razširjanju najodličnejega trsja po slovenskih gorah kolikor mogoče uže letos, ker se prav sedaj začenja delovanje po vinskih goricah.

Vsak gornik naj bi si naročil za svoj vinograd le kacic 10 sajenk ali rezine vsake najbolje sloveče trtne sorte, s katerimi bi zasadi nekoliko kvadratnih sežnjev svojega posestva. To bi pač le malo koštalo. Sajenke nekaterih izvrstnih plemen se dobivajo na mariborskem vinorejskem poskuševališči 1000 po 2—16 gld. enoletnih, dveletnih pa po 3—24 gld. Pa tudi rezina se prodaja po 3—5 novčičev. Tudi nekateri Ljutomerčani bi utegnoli prodati več sajenk ali rezine najzlahtniših plemen, kakor so mi pravili.

Čez 10 let se uže lahko dobro vè, katera plemena so naj boljša za tisti kraj. Še le zdaj je mogoče določno reči: ta-le trta je za ta kraj (oziroma prostor) najboljša. Sedaj se odpró oči neverjetnemu sosedu, in ko se prepriča, da si zares more v dobiček pomagati po tvojem izgledu, popusti ga zavidnost in bodeta si iskrena prijatelja. In tako se jame širiti omika med narodom najbolje, ako kmet kmetu vzgled daje. Torej na noge umnejši gospodarji!

Ako tak nov poskuševalni nasad pravilno obdeluješ, opazuj tudi njegovo zahtevanje in devaj proizvod vsacega plemena posebe, da spoznaš kakovost njegovo. Eno ali dve leti se nikakor ne da spoznati, kako rodovitno je to ali ono trtno pleme; vsaj 5 let treba čakati, da se pokaže pravi poprečni pridelek. Iz zapisnika klosterneburškega trsnega poskuševališča navajam za izgled date le nekaterih trsnih plemen. Zraslo je:

na avstrijskem oralu

	1870	1869	1868	1867	1865	Skupaj	poprek na leto
	veder						
Zlahtnine (gutedel)	32	152	64	128	24	400	80
šipona (mosler)	48	48	64	38	4	202	40
belega rizleca	56	96	80	40	24	296	59
laškega rizleca	88	136	80	40	8	352	70
rudečega traminarja	32	88	88	48	5	261	52
rumenega kleščeca (ortlieber)	48	120	104	80	16	368	73
Zlahtne višnjeve mušice (višnjevi burgundar)	24	72	82	48	36	262	52
višnjeva mavrina (višnjevji portugizar)	48	56	80	64	8	256	51
rudeči veltinar	72	88	72	16	1	249	49

(Dalje prih.)

Razne stvari.

* (Gàribaldi), veliki italijanski patrijot in eden največjih poštenjakov vsega sveta, je častni mešan 90 mest in trgov, častni predsednik 120 društev, posestnik 21 častnih sabelj; od leta 1871 je dobil 5000 udanostnih in čestitalnih adres.

* (Duhovni, ponarejevalci denarjev.) Policiji v Bukreši se je posrečilo dobiti v rezidenci rumunskega metropolita celo bando ponarejevalcev denarjev, katere poglavarja sta bila popa Cornilie in Nistoru. V zavezi z judi sta izdala veliko ponarejenih cekinov med ljudi. Policija je uže dolgo imela sum, da se v rezidenci neka goljufiga godi, pa si zaradi škofa nij upala stanovanja preiskati. Pa sta omenjena popa začela denar izdajati, in o goljufigi se nij več dvomilo. Takoj preišče policija vse prostore in dobi mašine in veliko ponarejenih denarjev. Vsi ti staroverski „križanovci“ so morali v ječo, razen metropolita.

* (Klavne živine) se je v Trst v januarju 1874 pripeljalo: 1249 volov, 1 bik, 151 krav, 6 konj, 22 živih in 1630 mrtvih telet, 39 živih in 9 zaklanih ovac, 2 živa in 695 zaklanih jagnjet in 969 zaklanih prešičev.

* (Strašna nesreča) se je zgodila v Briesu na ogerski meji. Ogenj je upepelil 108 hiš in 8 ljudi. Ogenj se je okoli poludne začel, in v kratkem so bile štiri ulice v plamenu, katerega je hud vihar še bolje razganjal. Prebivalci neke trdno zidane hiše, ki je imela železna okna, še niso imeli časa, da bi ušli. Preden so mogli uiti, je od vseh strani silil ogenj v njihovo hišo. Mož uide skozi plamen, pa se na pol ožge. Toda mati in stara mati in dojenec so morali v hiši ostati. Mlada žena zbeži v trdno oblokano klet, katere železna okna zapre. Stara mati sè sinom pa beži v veliko sobo, misleča, da se obvaruje. Pa zmotila se je reva. Bilo je tam veliko špeha in masti. Ta se vname, se cedi po tleh, katera postanejo goreče morje. Žena z ubogim otrokom vpije, pa vse zastoj. Nij je rešitve. V malo trenutkih je bila z unukom vred pepel. Mlada žena v kleti pak je slišala strašno upitje svoje matere in svojega sina, pa nij mogla k njima, da bi bila vsaj z njima vred umrla. Ko je ogenj minul, so našli ženo mrtvo v kleti. A umoril je nij ogenj nego — žalost.

* (Upor.) Iz Pešte se poroča, da je bil 8. t. m. v novi Pešti velik hrup. Nekov mesar Mihal je bil zaprt ker nij davkov

plačal. Našli so ga v ječi — obešenega! Razglasilo se je, da so ga briči usmrtili. Ljudstvo je začelo vkup vreti in kamenje metalo na policaje in mestno hišo. Vojaki so prišli, streljali med ljudi in 4 ljudje so mrtvi, več je teško ranjenih. Ljudstvo je zažgalo mestno hišo, ki je do polnoči gorela.

* (Kako je bog Evo naredil.) Klerikalni list „Freischütz“ pripoveduje o nekem kaplanu, ki je stvarjenje Eve v šoli tako-le pripovedoval otrokom: „Bog je vzel Adamu rebro, pa je položil na stran in je študiral, kako bi žensko naredil, da bi lepša bila. Ko je tako ves zamišljen, priplazi se mu za hrbtom kužek, ter mu izmakne kost ter beži z njo. Bog oča ga zagleda ter steče za njim. Vlovi ga za rep, a rep se kužku izpuli in kužek leti s kostjo naprej. Bog si misli: saj je vse eno, ali naredim ženo iz rebra ali iz pesjega repa. Naredi jo res iz repa. Žena ima usta prav tam, kjer je imel kužek konec repa, in kakor je kužek vedno z repom migal, tako tudi ženska, ki je narajena iz njegovega repa, vedno miga z jezikom.“

* (Zvit kmet.) V Pruskovi na zapadnem Ogorskem je neki kmet več časa ležal. Dolžan je bil več drugim kmetom, pa nobeden njegovih upnikov nij imel nič pisanega. Umirajoči bolnik na smrtni postelji naroči svoji ženi, naj plača vse dolgove. Mož umre, a ženi nij mari plačati. Toda neki upnik je bil zvit. Skrivaj zleze pod posteljo dolžnice in tiči notri. Ko ponočni čuvaj zakliče dvanajsto uro, izleze kmet v rjubo zavit izpod postelje, prime ženo za roko in ji jo tako dolgo stiska, da se zbudi. „Jozefinka moja, jej reče, nemam pokoja v grobu, dokler ne boš vsega plačala.“ Kako ji je bilo celo noč potlej pri srci, se dà misliti. Drugi dan gre k notarji, a ta se jej smeje. Drugo in tretjo noč zopet pride strah. Žena gre, ter plača vse. Zviti kmet se pa zdaj po krčmah okoli baha, kako jo je nadelal, med tem, ko žena od strahu bolna leži.

* (Nož v glavi.) Junija meseca leta 1871 se je vnel pri neki veselici v Lukavici na Češkem prepir, katerega se je tudi knap Smrček udeležil. Ko muzika nehá, gre Smrček domov, pa za nekim oglom ga čakata brata H. Eden njiju ga udari za levo uho z neko rečjo, pa Smrček nij vedel s čim. Rana je krvavela ter se ognjila; v štirih tednih pa se je zopet zazdravila. Čez nekaj tednov pa se začne gnojiti. Smrček je strašno trpel in z glavo še ganiti nij mogel.

Iskal je pri veliko zdravnikih pomoči, a vse zastonj. Tako ste minuli dve leti. Še le pred enim mesecem začuti Smrček, da se v rani nekaj premika. Gre tedaj k zdravniku Goldšmidu v Slatinan, in ta mu po dolgem trudu potegne reč iz rane. Kaj je bilo? Dva in pol palca dolga in več ko pol palca široka odlomljena klinja. Smrčkovi sorodniki pokažejo klinjo nemu Hrvatov H., in ta pravi, da je od njegovega noža. Smrček naznani to sodniji, in zdaj je pri okrajni sodniji v Hrudimu obravnavanje.

* (Samoumorov) je v Parizi vedno več. Zdaj enkrat je pet žensk z oken na tla skočilo, med njimi ena, ki je bila 82 let stara. Grozovito je število onih, ki se obešajo, v vodo skačejo, se streljajo in zastrupujejo. Uzrok vsemu temu je pomanjkanje; dobrotljivost ljudi pa je velika. Krčmarji razdele vsako jutro zastonj med uboge, kar jim je predtadan ostalo. Peki dajejo kruh zastonj, drugi krompir. V ljudskih kuhinjah je vse polno. Zavoljo pomanjkanja, ljudje bolehalo in morajo v bolnišnice, ki so uže vse napolnjene.

* (Maščevanje nekega psa.) V Parizu stanuje neki mož, ki je med svojimi hlapci imel uže dolgo let tudi starega voznika Bernarda. Pred nekaj časom gospod Bernarda spusti iz službe, češ da je on, Bernard prestar in prevelikrat pijan. Bernard prosi, a nič ne pmaga. Čez nekaj časa pa ga vendar gospodar vzame nazaj, pa ga takoj zopet spodi. Bernard od gladi in mraza zboli in gre v bolnišnico. Poprej je hodil z njim vedno pes, grd, strašen buldok. Ko je Bernard uže dolgo časa v bolnišnici, gre pes v gospodarjevo stanovanje pomije žret. Pa dobil jih je z metljiščem, da je komaj ušel. Čez nekaj dni pa pride v konjsko štal, gledat konje, katere je njegov gospod Bernard snažil in krmil. A hlapci ubogega buldoka naženo z vilami in palicami, da je ves krvav komaj ubežal. Nič več ga nij bilo videti, vsi so mislili, da je v kakem kotu poginil. Neki dan, kake tri tedne pozneje, gre Bernardov gospod s svojimi štiri-letnim sinom na sprehod. Kar naenkrat plane izza nekega kota pes na sina, ter se mu zagriže v vrat. Gospod vpije, in tepe buldoka, kolikor more; med tem priderejo ljudje, in pobijejo psa na tla. A tudi deček v tistem trenutku izdihne dušo. Pes še odpre oči, iz katerih se mu zalesketa zadovoljnost — pa se stegne.

Tržna poročila.

Z Dunaja 7. marcija. Pretečeni teden se je v vseh evropskih trgih videla velika sprememba. Tuđi vreme se je spremenilo. Temperatura je pala, a polju to ne škoduje. Le ladije ne morejo hoditi, ker je voda preplitva. Na Dunaji se je žito le za silo kupovalo. Zato pa sejm nij bil prav nič živahen. Pšenica je, kar je bilo lepše, za 5 do 10 kr. poskočila. Prodali so je 30.000 col. centov. Najslabša je bila po 7 gld. 20 kr., najlepša po 8 gld. 55 kr. Reži se je precej kupovalo, pa prodajalci je nijso močno ponujali. Bila je po 5 gld. 10 kr. do 5 gld. 80 kr. Ječmena so pivovarji nekaj kupovali. Padel je pri vaganu za 5 kr. Bil je po 5 gl. 10 kr., do 5 gld. 30 kr. Koruza je imela dober trg. Bila je po 4 gld. 80 kr. do 5 gld. 75 kr. Oves za 8—10 kr. dražji pri vaganu. Prodajalci ga nijso hoteli cenenej dajati.

Iz Budapešte 7. marcija. Pretekli teden je bil sejm slab, ker prvič kupcev nij bilo, drugič pa žita ne. Pšenice se je prodalo 100.000 centov po 5 do 10 kr. dražje, nego oni teden. Rež je imela od začetka tedna mlačne kupce, pa je proti koncu za 5 kr. poskočila, in so je 8000 vaganov prodali. Za ječmen so kupei dajali, kolikor so prodajalci zahtevali, ker ga je bilo zelo malo na trgu in se ga je samo 10.000 vaganov prodalo. Koruza je ostala pri starih cenah, ker potreba nij velika. Ovsna ne dohaja veliko, pa se tudi kaže, da ne bo imel dobre letine, zato konsumenti radi 4—5 kr. dovoljujejo. Proso je bilo po 5 gld. 10 kr. pšeno po 8 gld. 50 kr. Beli fižol po 5 gld. 80 kr., grah po 6 gld. 25 kr. do 6 gld. 75 kr., leča po 6 gld. 50 kr. do 8 gld. Krompir po 2 gld. 80 kr. do 3 gld. dunajski cent.

Tržne cene.

V Ljubljani 11. marca 1874.

Pšenica 7 gl. 10 kr.; — rež 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gld. 40 kr.; — oves 2 gl. 40 kr.; — ajda 5 gl. — kr.; — proso 4 gl. 90 kr.; — koruza 4 gl. 90 kr.; — krompir 3 gl. 40 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr. — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišon — gl. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 31 kr.; — svinjsko meso, funt 34 kr.; — sena cent 1 gld. 10 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

Loterijske srečke:

Na Dunaji 7. marca 27. 46. 56. 89. 30.

V Gradeci 7. marca 82. 26. 56. 52. 63.